

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum LXIX. Significante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Intimâsti.

PARAPHRASIS.

Gregorius IX. mandauerat inquisitionem fieri de Hospitalariis, Inquisitores autem, ignorantibus illis, factâ inquisitione, neque eius processûs copiâ traditâ, relationem ad Pontificem miserunt; id verò perperam actum esse Pontifex ait, cum secundum Cæsareas leges, quoties se Iudex relaturum pollicetur, litigantibus apud acta iudicii exemplum relationis edere cogatur.

SUMMARIVM.

1. Ex quibus causis Iudex controuersiam vel articulum controuersie iudicialis transmittere possit.
2. Iudex articulum causæ dubiæ ad Principem referre volens, debet Relationis copiam partibus edere & petere, ut in eam consentiant, ijs contradicentibus, relationi fides non habetur.

Aduerte quòd pluribus ex causis Iudex controuersiam vel articulum controuersie iudicialis transmittere potest. 1. Quia est negotium superiori specialiter reseruatum c. 3. de bapt. c. Vi debimus. 59. hoc. tit. 2. Quia superior tali forma causam delegauit, ut ea cognita & instructa ad ipsum remittatur c. Cum Bertold. 18. de sententia & re iudicata; interdum verò Superior delegat causam sub disjunctione & optione relicta delegato, ut vel ipse definiat, vel instructam ad Superiorem mittat. 3. Si Iudex proprio motu causam vel articulum causæ, quia ardua, aut valdè dubia est ad Superiorem consultationis ergo referat, de quo est tit. C. de relationibus. & tit. noster de appellat. & relationibus.

2. Not. Vnic. Si Iudex articulum dubiæ causæ ad Principem referre velit, relationem partibus edere, seu copiam relationis tradere debet, ac petere ut in eam consentiant l. 2. C. eod. hoc casu, hoc ipso, quòd non contradicant relationi, approbare eam consentur, teste Alexandro. hic. n. 25. nam

racens consentire videtur, si non consentire velint, contradicere debent, uti docui l. 1. tract. 2. c. 3. n. 3. si autem contradicant relationi, tunc ea fidem non facit, nisi quatenus ea, quæ referuntur, exactis cognosci possunt, quamobrem acta ipsa vna cum compendiosa relatione mittenda erunt, l. vlt. C. eod. vide quæ dixi in rubrica huius tit.

CAPITULUM LXIX.

Significante.

PARAPHRASIS.

Decanus & Capitulum Magdunense Iudices impetrârunt à Pontifice contra Episcopum Aurelianensem, volentes ipsi jus non competere, ut laniones eius carnes in aliis locis vendant, quam in tabernis eorum, cum autem Decanus & Capitulum coram delegatis comparuissent, Iudicum officium implorârunt, quoniam Episcopus post citationem carnes aliis in locis vendi mandauerit, ut, quòd factum est, in statum pristinum restituatur. Sed ex Episcopi parte propositum fuit, cum lis super causa contestata nondum sit, huic Iudicis officii implorationi locum non esse. Adiciēbatur, quòd cum ex partium consensu dies à Iudicibus ad litigandum destinatus sit, idcirco usque ad illum diem iudicium solutum sit, non posse Iudices terminum præueniendo partem aduersariam absque ambarum partium consensu audire. Sed quia Iudices oppositiones istas admittere noluerunt, Episcopus ad Papam appellauit, & idcirco Procuratorem misit ad appellationem intra annum prosequendam. Verùm Procurator circumuentus, uti credibile est, contra Episcopi inhibitionem literas impetrauit ad Iudices quosdam suspectos Episcopo, quare ipse literis iis uti noluit, sed non obstante anni lapsu ad appellationis prosecutionem admitti petiit, tum Gregor. IX. quibusdam delegatis mandat, si ipsis de inhibitione, atque de causis appellationis, vel altera earum constiterit,

in irritum revocent, quæ post appellationem attentata sunt, & deinde secundum formam priorum literarum Papalium in negotio ipso procedant.

SUMMARIUM.

1. De jure communi quilibet in suo fundo potest macella vel tabernæ erigere ad vendendum, consuetudine tamen aut privilegio contrarium constitui potest.
2. Clerici possunt carnes & similia, quæ ex propriis prædiis colligunt, erectâ tabernâ vendere ad propriam sustentationem, non tamen personaliter sed per laicum.
3. In dubio uter duorum litigantium in possessione sit, actor ante litem contestatam, sine antequam constet ipsum in possessione esse, non potest à iudice petere, ut adversario actum possessorios inhibeat.
4. Iudex dilationem ex partium consensu concessam ordinariè non potest revocare, nisi utraque parte consentiente.
5. Nec Episcopus absque gravi causa potest dispensationem factam cum curato revocare, ne intra septennium ad sacerdotium promovetur.

Not. I. Licet spectato communi jure quilibet in suo fundo possit macella, vel tabernæ erigere ad vendendum, tamen consuetudine aut privilegio contrarium constitui potest, ut videlicet aliquis non in sua, sed in aliena taberna vendere, vel ad alienum molendinum frumentum deferre teneatur. Veruntamen quatenus hæc servitus in propria taberna non vendendi, v. g. est negativa, non potest eius possessio inchoari, nisi fiat prohibitio & prohibitioni aliquis acquiescat, uti docui l. 3. tract. 1. c. 9. n. 6. & explicat hic Alex. n. 4. Quatenus verò affirmativa est, ut ad alienam tabernam merces tuas ferre debeas, non acquiritur eius possessio per solum, quamvis repetitum accessum, seu delationem, nisi ad eum aliqua saltem virtualis compulsio fiat, siue ut aliquis accedat tanquam obligatus sit, sicuti docui eodem tract. c. 8. n. 8.

Not. II. Clerici possunt carnes & similia, v. g. vinum & Cerevisiam, quæ ex propriis prædiis colligunt, erectâ tabernâ vendere ad propriam sustentationem, secundum *gl. in c. Negotiationem. 9. dist. 88.* dummodo talem negotiationem non exercent personaliter, sed per alium laicum, teste *gloss. in Clem. 1. verb. publicè. de vita & honest. Cler. Alex. hic. n. 5.* qui addit n. 6. quod Clericus per laicum, cum quo societatem ineat, data pecunia, ut alter industriam adhibeat, negotiari non prohibetur, id tamen non nisi propter necessitatem honestari posse, docui l. 3. tr. 4. c. 17. n. 4.

Not. III. Si dubium sit, uter duorum litigantium in possessione sit, tum actor ante litem contestatam siue antequam constet ipsum in possessione esse, non potest Iudicis officium implorare, ut adversario actus possessorios inhibeat, alioqui verò si ponamus Capitulum fuisse in possessione indubitata etiam ante litem contestationem, petere potuisset à Iudice, ut inhibeat Episcopo omnem molestationem, propterea quod lite pendente, quæ litem pendente à citatione incipit, nihil innouari debeat, *Clement. 2. ut lite pend. Ita Abb. hic. n. 6. Alex. n. 20.* Et hæc inferunt etiam pro causis appellationum, quod inter attentata seu innouata, quæ rescindi debent, numerandum non sit, si pars litigans possessione sua, quam indubiè habuit, vel de qua dubitatur, & questio hæret, pendente appellationis causâ, utatur.

Nor. IV. Si Iudex ex partium consensu dilationem concessit, non potest eam ordinariè revocare nisi parte utraque consentiente, dico ordinariè, nam ex justa superueniente causa terminus breviori vel prorogari potest. Ita *gl. hic. verb. pervenire.* Simile est, quod tradit *gloss. in c. Cum ex eo. 35. verb. ad septennium. de elect. in 6.* si Episcopus dispensavit studiorum causa cum curato, ne intra septennium ad sacerdotium promovetur, quod licentiam absque gravi causa revocare non possit, quia per talem concessionem jus acquisitum, seu vinculo aut obligatione aliqua ille liberatus est,

est, quo cum dispensatum; quare locus est *Regula juris 33. in 6. consilium mutare quis non potest in alterius detrimentum.*

CAPITVLVM LXX.

Interposita.

PARAPHRASIS.

Titius coram Iudice contendens, causam probabilem, quæ si probetur, legitima censi debet, allegauit, ob quam respondere non teneretur. v. g. Caium auctorem excommunicatum esse, sed cum Iudex exceptionem admittere nollet, appellauit, hoc casu non sufficit, si Titius coram Iudice ad quem ostendat se appellasse allegatâ causâ probabili, nisi etiam demonstrat veram esse; præterquam si Titius coram Iudice a quo obtulisset se ad probandam veritatem causæ, & admissus non fuisset.

SVMMARIVM.

1. Iudex ex hoc solum, quod exceptionem repellat, appellatio à grauamine justificata non est.
 2. Limitatur Primò, nisi exceptionem obijciens offerat se ad eius veritatem ostendendam, & à Iudice non admittatur.
 3. Limitatur secundò; Si notorium sit exceptionem veram esse.
 4. Tertio; Si exceptio recusationis obijciatur, & non admittatur.
- NOT. Vnic. Iudex non idè grauatur, si exceptionem repellat, quia falsam, & causâ litis differendæ malitiosè oppositam existimat, & idè ob hoc solum, quia Iudex exceptionem repulit, appellatio à grauamine justificata non est.
2. Excipe 1. Nisi exceptionem obijciens offerat se ad eius veritatem ostendendam, & à Iudice non admittatur. *c. Ex parte 7. de test.* Tunc enim apparet, quod Iudex iniuste grauatur, si talis sit exceptio, quæ probata legitima & subleuans erit.
 3. Excipe 2. Si notorium sit, exceptionem veram esse, vt probatione opus non

fit, idè inque dicendum, si juris præsumptio sit pro excipiente. *c. 2. de restit. spoliator. in 6.*

Excipe 3. Si exceptio recusationis obijciatur & non admittatur, manifestum grauamen est, ita vt statim appellari possit.

§. Eidem.

SVMMARIVM.

5. Appellatione nec à Iudice à quo recepta, nec ab aduersario acceptata, appellatio non ita censetur deuoluta ad Curiam, vt non possit appellans, etiam inuito appellato, petere Iudicem delegatum.
6. Appellans appellationi suæ renuntiare potest, si res adhuc integra sit.
7. Excipe nisi eam aduersarius acceptarit, tunc enim sine huius consensu ab earecedi non potest.
8. Procedi potest in absentia aduersarii lito nondum contestatâ, si coram Iudice appellationis agatur de Iudicio grauamine illato.

SI appellatio non sit recepta à Iudice, nec ab aduersario acceptata, tunc sufficit ad Curiam Iudicis ad quem mittere procuratorem ad impetrandum, vel contradicendum, etsi aduersarius velit causam appellationis ab ipsomet Iudice ad quem opponi.

NOT. Vnic. Si appellatio nec à Iudice à quo recepta nec ab aduersario acceptata fuit, non censetur appellatio ita deuoluta ad Curiam, vt non possit appellans etiam inuito appellato petere Iudicem delegatum. Exinde verò per sensum contrarium intelligitur, si vel Iudex appellationem recepit, vel aduersarius obijciuit, quod causa ad Curiam deuoluta censetur, vt ibi tractari debeat appellato volente. *c. Nicolao. 64. h. 2. & consentit c. 1. eod. tit. in 6.* sed videri debent, quæ dicuntur in *c. 5. hoc tit. in 6.* Deinde excipi debent causæ beneficiales, in quibus si appellatum sit ad Papam, probabili causa allegata, tunc causa appellationis in curia esse censetur, ita vt instructa eò deferri debeat. *c. 1. c. Si postquam. 19. §. Sed cum. de elect. in 6.*

§. Ille.